הא לא דמיא אלא להא שכן עליה עוף. מייתי לה משום דרב פפא אמר מילתיה עלה לפי שהיא משנה:

עלה עליה זכר פסולה. וא"ת אמאי פסולה הא ולאי לא ניחא ליה להפסיד פרה שדמיה יקרים בשביל דבר מועט וי"ל דאם נאמר כשירה הוה ניחא ליה ולכך אין להכשירה וא"ת הכניסה לרבקה ודשה אמאי כשירה מ"ש מעלה עליה זכר דפסולה וי"ל דהתם לא ניחא ליה בדשתה שאין מרויח כלום בדשתה דבלאו הכי נידושה התבואה[א] וה"ר יהודה פירש דסתם פרה בחורה היא[ב] ומסתמא אין אדם רולה להטריחה וא"ת והא דתנן[ג] פרה מעוברת ר' אליעזר מכשיר וחכמים פוסלין והכא אמר עלה עליה זכר פסולה וי"ל דהכא כחכמים דפוסלין הכ"ל ר' יהודה פליג ואמר דוקא העלה עליה זכר אבל עלה מעלמא כשירה אי נמי הא דאמר הכא פסולה היינו כשרואה בשעת עלייה וניחא ליה כדאמר גבי הכשר (כפ"ק דחולין[ד]) (דף יג.) עוהרו הטל עליהן ושמח הרי זה בכי יותן נגבו אין בכי יותן דבעינן יותן דומיא דיתן אף על פי שאם היה יודע בעוד הטל עליהן היה שמח והא דאמרינן בפרק עגלה ערופה (סוטה מו.) עול פוסל בין בשעת עבודה ובין אבל בשעת עבודה אבל דברים אינן פוסלין אלא בשעת עבודה מה שהזכר משמש בה חשוב עבודה:

מגוד. פירש ר"ת כמו נגוד ליה גליונא[ה] (עירובין ד' לד.):

חדש יותן. קסבר יש שבח עליה בפת וה"נ יש שבח עליה בתבור וזה וזה גורם אסור ויש שבח עליה בפת היינו העליה שהן גורמים אפיה הפת כשאבוקה כנגדו ורבנן סברי אין שבח עליה בפת אף על פי שהאבוקה כנגדו דשלהבת אינה באה מן העליה אלא מחמת משהו הנשרף וא"כ היא כמו גחלת דאין האיסור בעין וכן פירש"י הקשה ה"ר אהרן[ו] לרבי הא דאמר (תרומות פ"ב מ"ב) המבשל בשבת בשוגג יאכל ואפילו בשבת ואמאי נימא יש שבח מוקצה בפת דגחלים מוקצין הן ואומר ר"י דלא שייך אלא באיסורי הנאה דווקא[ז] וכן פי' הקונטרס בפרק בתרא דע"ז (דף סו: ושם) גבי תנור שהסיקו בכמון של תרומה:

בישלה על גבי גחלים. בישלה דווקא בדיעבד אף על גב דכל הנשרפין אפרן מותר[ח] אפילו לכתחלה יש לחלק בין אפרן לגחלים:

בין חדש בין ישן יוצן. דזה וזה גורם מותר אף על גב דזה וזה (ע"ז ממ:) דאמר רבי יוסי אין נוטעין אגוז של עולה ומודה ר' יוסי שאם נטע שהוא מותר וחשיב ליה זה וזה גורם דהכא הוי כדיעבד דאם נאמר חדש יותן יפסיד התנור:

בין חדש ובין ישן יוצן. ואף על גב דזה וזה גורם מותר מ"מ יש כיון דסגי ליה בגיעון ולא מפסיד מידי אלא איסור הנאה לחודה[ט] לכך צריך גיעון:

הא לא דמיא אלא להא שכן עליה עוף. בשירה עלה עליה זכר פסולה מ"ט אמר רב פפא אי כתיב עבד עד דעביד בה איהו אי כתיב עובד וקרינן עובד אפילו ממילא נמי השתא דכתיב עבד וקרינן עובד עובד דומיא דעבד מה עבד דניחא ליה אף עובד דניחא ליה ת"ש [ג]אבידה לא ישטחנה לא על גבי מטה ולא על גבי מגוד בין לצורכו בין לצורכו שאני התם דקלי לה אי משום עינא בישא אי משום גנבי ת"ש [ג]מוכרי כסות מוכרין כדרכן ובלבד שלא יתכוין בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים והצנועין מפשילין לאחוריהם במקל והא הכא דאפשר למעבד כצנועין וכי לא מכוין שרי תיובתא למאן דמתני לישנא קמא דרבא תיובתא: ולא יסיק בו וכו': [ד]ת"ר תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת רבי אומר [ה]הפת אסורה וחכמים אומרים הפת מותרת [ו]בישלה על גבי גחלים דברי הכל מותר והא תניא [ז]בין חדש ובין ישן יוצן לא קשיא הא רבי והא רבנן אימור דשמעת ליה לרבי [ח]משום דיש שבח עצים בפת זה וזה גורם מי שמעת ליה אלא לא קשיא הא ר' אליעזר הא רבנן הי רבי אליעזר אילימא רבי אליעזר דשאור [ט]דתנן שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך עיסה ואין בזה כדי להחמיץ ואין בזה כדי להחמיץ ונצטרפו וחמצו רבי אליעזר אומר אחר אחרון אני בא וחכמים אומרים בין שנפל איסור [י]לכתחלה ובין שנפל איסור לבסוף לעולם אינו אוסר

עד

הא לא דמיא אלא להא שכן עליה עוף. דבפרה אדומה קאי אפרה ונמ על גבה אע"ג דכתיב[ו] לא עלה עליה עול דמשמע עליה אפילו עלייה בעלמא ואי משום דכתיב עול הא מרבינן ביה אאר עבודות במסכת סוטה (דף מו.) אפ"ה בהא עלייה כשרה דלא ניחא ליה והוא הדין להכניסה לרבקה ודשה: **עלה עליה זכר פסולה.** דניחא ליה והוא הדין לתינוק ותידוש: **עובד.** משמע ממילא עבד משמע בידים ואף על גב דהאי בעגלה כתיב תרווייהו ילפינן מהדדי בגזרה שוה דעול עול במסכת סוטה (דף מו.): **לא ישטחנה.** במולא בגד אבודה קאי: **מגוד.** קבילי"ת: **לצורכו.** כדי שלא יאכלנו עם: **נזדמנו לו אורחין וכו'.** אלמא אף על גב דלצורכה הוא והיינו לא אפשר דוחיל ומתכוין להתכבד בשל חבירו באורחין חשיב ליה גזל ואסיר: ומשני לאו משום כוונה הוא אלא משום דבשמיתה זו קלי לה כלומר מאבדה בידים אי משום עינא בישא אי משום גנבי אורחין גנבי עינהו וגנבי לה: **מוכרין כדרכן.** מעוטפין בכסות כלאים דאין מתכוין להנאת לבישה: **והצנועים.** פרושים שמתרחקין מן הטיעור ומן הדומה לו: **לישנא קמא דרבא.** אפשר ולא מתכוין אסור אפילו לרבי שמעון דא"כ הא מני: יש שטועין שמקשין על משנה זו אותה שאינו בגד שאבד בו כלאים לא יתכבנו לנכרי [נדה פא.]: אלמא כלאים אסור למכור וטעות בידם דהתם אבד דוקא שמא יחזור נכרי ויתכבנו לישראל ולא יביר שיש בו כלאים וילבשנו אבל כלאים הניכר מותר בכל הנאות מכירה: **בקליפי ערלה.** קליפי אגוזים ורמונים שאף הם בכלל פרי ואסורין משום ערלה וכן קשין של כלאי הכרם הכל אסור דבכלאים לא כתיב פרי: **חדש יותן.** שהרי על ידי היסק זה של ערלה נגמר ומתקיים כולו: **ישן.** שאין היסק זה מועיל לו אלא שאופה בו פת: **יוצן.** אלא יאפה בו פת בהיסק זה: **אפה בו פת.** בהיסק זה. לקמן [כז.] מוקי לה כשאבוקה כנגדו אבל שעה שהיתה פת בתנור היה דולק האור ואופהו שהיה נהנה מן האיסור בשעה שהאיסור בעין: **רבי אומר אפה אסורה.** דיש שבח עלי איסור בפת: **וחכמים אומרים אפה מותרת.** דהא[ח] אבודי אין שבח עליה בפת ממש והוא הדין דלית להו נמי חדש יותן אלא יוצן והכי אמרי' בשמעתין: **בישלה על גבי גחלים דברי הכל.** אפה מותרת ואפילו לרבי דאיתהני פת מאיסור בכר אלה ובטל וגחלים אינטריכא ליה דלא תימא אכתי איסורא בעיניה וכל שכן בתנור גרוף ואין אבוקה כנגדו: **הא רבי.** דקתני חדש יותן רבי היא דאמר הפת אסורה משום דגמרה באיסור והוא הדין לתנור חדש שנגמר נמי ע"י האיסור: **אימור דשמעת ליה לרבי דיש שבח עליה בפת.** כי שמעת ליה דפליג רבי אדרבנן ביש שבח עליה בפת לאודא הוא דשמעת ליה דרבנן הוו מקילי טפי ושרו אפי' פת לאכול דאמרי אין שבח עליה בה אלא שבח היסק ואיסור [ח] שבח כבר כלה הוא ורבי סבר שואיל ואבוקה כנגדו יש שבח עליה ואיסור גמור בה וגבי תנור אבודי אין שבח עליה בפת

לא שנו. דאחר אחרון אני בא ואם נפל היתר בסוף מותר אלא שקדם את האיסור וסילקו מכיון שנפל בו היתר מיד דהואיל וסילקו ועדיין לא החמיץ בטל והלך לו ואע"ג דהועיל בה קצת שיכול זה האחרון לגמור חימוץ על ידו אעפ"כ כבר בטל לו ושוב אין מחזר ועיעור בו אבל לא קדם וסילק וגמר על ידי שניהם ואינו יכול לבטל אסור אלמא זה וזה גורם אסור: **דאחר אחרון אני בא.** וטעמא משום דאזל בתר גמר מעשה גמרו בהיתר מותר ואפי' לא קדם וסילק דאיכא זה וזה גורם גמרו באיסור אסור (ואפילו קדם וסילק את האיסור): **אבל בנם אחת.** אם נפלו כאחת דליכא גמרו באיסור הכי נמי דשרי דזה וזה גורם מותר: **הימנה.** מן המשיכה: **יוליך הנאה ליס המלח.** דמי עליה. מכל מקום שמעינן ליה כל כמה דלא ממטי הנאה ליס המלח מודה הוא לת"ק בין אחדש יותן בין אישן יותן בין באיסור פת אלמא כיון דקתני חדש יותן אית ליה זה וזה גורם אסור והא דתניא לעיל [כו:] חדש יותן רבנן היא דפליגי עליה דר' ואמרי הפת מותרת משום דלא חשיבא להו הנאת היסק ואפילו בגורם אחד לבדו משום דליתיה לאיסורא בעייה וכל שכן בתנור שאינו נאכל הוא בעצמו ואין הנאתו בגורם אחד לבדו אלא בשני גורמים שלו ושל היתר. ואם תאמר לרבנן יותן למה לי הא שרו לפת האפויה בהיסק איסור הני מילי דיעבד אבל לכתחלה לא קא שרו לאפות בהיסק איסור ולקמן[ד] פריך עליס לאיסור לרבנן היכי משכחת לה דאסירי מדאוריתא. והוא הדין דמלי לאוקמא להא דחדש יותן דלעיל כתנא קמא דר' אליעזר אלא משום דלא ידעינן מנו ונימא ליה למינקט ר' אליעזר והוא ומחלוקתו קאמר: **א"כ.** דפרכת דילמא שאני ליה אמאן תרמייה להא דתניא לעיל גבי עלה יותן [כו:] על כרחיך כיון דלא משכחת תנא דאמר זה וזה גורם אסור אלא רבי אליעזר ומחלוקתו במסכת ע"ז [מט:] וחזינא סתמא דתני בשאר איסורי נמי הכי רבי אליעזר קאמר לה ולא שני ליה: **אמר אביי אם אמלי נומר.** בריתא מפורשת הכי דכי היכי דאסר רבי בפת הכי נמי אסר בתנור ואע"פ שאין עצמו נאכל דאית ליה זה וזה גורם אסור וריש דבריתא דלעיל דערלה רבי קאמר לה כולה: **היינו ר' אליעזר.** בגימטת וליכא למיבעי מידי: **ואם אמלי נומר.** דסבירא ליה זה וזה גורם אסור ומתני' וריש דהכא לאו רבי הוא אלא רבי אליעזר הוא והתם בפת הוא דאסר רבי משום דיש שבח עצים בגופה ומאלא כשאוכלה גופו הוא הנהנה מן האיסור בגורם אחד אבל בתנור חדש ולינו שרי: **הני קערות וכוסות וצלוחיות.** של חרס שנרפן בעצי איסור: **אפילו הוא הנהנה מן האיסור בגורם אחד אבל בתנור חדש ולינו שרי.** הני קערות וכוסות וצלוחיות אסירי אפילו לרבי דהא דבעלמא בתנור וקדירה אסור אלא דאחר אחרון אינו נהנה מהן עד שיבא גורם שני והוא של היתר: **קדירה.** שנרפה כשהיא חדשה בעצי איסור: **דהא מקבלה טיבולה.** ואיכא הנאת תשמישי שמשתמש בה בלא גורם אחר אבל בתנור אין נותנין בו פת אלא לאחר הסיקה של גורם היתר: **אפילו הני.** לה להא בריתא דלעיל ואיכא אתנייה: **ולי נעים אימא.** שמואל נמי הכי אתנייה ואית ליה דר' אסר ורבנן שרו ואיהו הפך לה כדי שלא יבאו בני אדם אחרי רבים להתיר דבעלמא במחלוקות אחרות שנחלקו רבים על רבי סבירא ליה לשמואל דאע"ג דהלכה כרבי מחבירו במקום יחיד אין הלכה כמותו מחבריו כלומר במקום רבים ובהא סבירא ליה דהלכה כמותו ואע"ג דרבים פליגי עליה: **אפכה ואתנייה.** אפכנה ואשנינה כי היכי דתיקו הא מילתא דאיסורא בשם רבנן ויעשו בני אדם כמותן שהכל הולכין אחרי רבים שאם אני אומר הלכה כרבי שהוא יחיד לא יאמינו לי: **גחלים עוממות.** כבויות כדכתיב (יחזקאל לא) ארזים לא עממוהו ומתרגמינן דהא[ה] עמית: **לוחשות.** גחלים בוערות נראות כמתנענעות ולוחשות זו לזו: **אסורין.** לרבי: **נגדו.** כנגד הפת מבעיר העצים בפי התנור: עצים

עד שיהא בו כדי להחמיץ. פי' באיסור[א] דאי יש באיסור וגם בהיתר כדי להחמיץ נראה לרשב"ם דשרי דהא בפ' בתרא דמסכת ע"ז (דף סח.) תניא שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לעיסה וזה כדי להחמיץ וזה כדי להחמיץ וחימצו אסור ור' שמעון מתיר והשתא הוי ר' שמעון כרבנן[ו] דהכא והא דתנן בסוף פ"ק דתמורה (דף יב.) אין מחמץ אחר מחמץ [אוסר] אלא לפי משבון שבה שאם נפל שאור של תרומה בעיסה וחימצה וחזרה ונפלה לעיסה אחרת גדולה מזאת אם יש בשאור כדי להחמיץ השניה אסורה אע"פ שנתחמצה על ידי שאור של איסור ועל ידי עיסה ראשונה שהיה של היתר ומוקמינן לה התם כרבנן דהכא אור"י מלי למימר דהתם מיירי כגון שאין בעיסה כדי להחמיץ ובשאור של תרומה יש כדי להחמיץ[ב]: **נתערבו באחרות.** אור"ת אלא גרסי' ואחרות באחרות[ג] דבסדר המשנה לא גרס ליה לא במסכת ע"ז ולא בסדר זרעים[ד]: **וכן** היה רבי אליעזר אוסר בכל **איסורין שבתורה.** השתא משמע דבכל מקום אית ליה לרבי אליעזר דזה וזה גורם אסור ותימה לרשב"ם דמיקשי מהכא לרב הונא בר חיננא דתניא בתמורה בפרק כל האסורין (דף ג: וסס) כל האסורין לגבי מזבח ולזותיהן מותרין ותניא עלה ר"א אוסר וקאמר רב הונא בר חיננא מחלוקת כשעיבדו ולבסוף נרבעו דרבי אליעזר סבר עובר ירך אמו הוא אבל נרבעו ולבסוף עיבדו ד"ה מותרין אלמא לרבי אליעזר זה וזה גורם מותר[ו]: **ובהא אפילו מחבירו.** וטעמא דרבי משום דיש שבח עצים בפת ולא מטעם דזה וזה גורם דשמואל פסיק בהליה בפרק כל הצלמים (ע"ז מט.) הלכה כר' יוסי דזה וזה גורם מותר:

מכלל

עד שיהא בו כדי להחמיץ ואמר אביי לא שנו שקדם וסילק את האיסור אבל לא קדם וסילק את האיסור אסור אלמא[ו] **זה וזה גורם אסור וממאי דטעמא דר' אליעזר כאביי דילמא טעמא דר' אליעזר משום דאחר אחרון אני בא לא שנא קדם וסילק את האיסור לא שנא לא קדם וסילק את האיסור אבל בבת אחת ה"נ דשרי אלא ר' אליעזר דעצי אשירה**[ז] **דתנן נטל הימנה עצים אסורין בהנאה הסיק בהן את התנור חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת אסורין בהנאה נתערבה באחרות ואחרות באחרות כולן אסורין בהנאה רבי אליעזר אומר** [א]**יוליך הנאה לים המלח**[ב] **(אמר) לו אין פדיון לע"ז אימור דשמעת ליה לר' אליעזר בע"ז דחמיר איסורה בשאר איסורין שבתורה מי שמעת ליה אלא אם כן אמאן תרמייה ועוד הא תניא בהדיא וכן היה ר' אליעזר אוסר בכל איסורין שבתורה אמר אביי אם תמצא לומר זה וזה גורם אסור רבי היינו ר' אליעזר ואם תמצי לומר זה וזה גורם מותר והכא משום דיש שבח עצים בפת הוא** [ג]**הני קערות וכוסות וצלוחיות אסירי כי פליגי בתנור וקדירה למ"ד זה וזה גורם אסור אסור למאן דאמר**[ד] **זה וזה גורם מותר שרי איכא דאמרי אפי' למ"ד זה וזה גורם מותר** [ג]**קדירה אסורה דהא קבלה בישולא מקמי דניתן עצים דהיתירא א"ר יוסף א"ר יהודה אמר שמואל תנור שהסיקו בקליפי ערלה או בקשין של כלאי הכרם חדש יותץ ישן יוצן אפה בו את הפת רבי אומר הפת מותרת וחכמים אומרים הפת אסורה והתניא איפכא שמואל איפכא תני ואב"א בעלמא קסבר שמואל**[ה] **הלכה כרבי מחבירו ולא מחבירו ובהא אפי' מחבירו וסבר אתנייה איפכא כי היכי דניקום רבנן לאיסורא: בישלה על גבי גחלים דברי הכל הפת מותרת:** [ו]**(אמר) רב יהודה אמר שמואל ור' חייא בר אשי א"ר יוחנן חד אמר לא שנו אלא גחלים עוממות אבל גחלים לוחשות אסורין וחד אמר** [ז]**אפילו גחלים לוחשות נמי מותרין בשלמא למ"ד לוחשות אסורין משום דיש שבח עצים בפת אלא למ"ד אפילו לוחשות מותרות פת דאסר דיש שבח עצים בפת לרבי היכי משכחת ליה א"ר פפא כשאבוקה כנגדו**

מכלל

נג א מי' פ"ז מהל' ע"ז הל' יג טוש"ע יי"ד סי' קמב סעיף ד:
נד ב מיי' פט"ז מהל' מאכלות אסורות הל' כג טוש"ע שם סעיף ה:
נה ג ד מיי' שם הלכה כד טוש"ע שם סעיף ו ז:

רבינו חננאל (המשך)

סלקו לא שנא. לפיכך שנה אחר אחרון אני בא, אבל הכא שנתערבו שבח עצים ושבח תנור ובבת אחת הן באין על הפת דברי הכל שרי. **אלא הא ר' אליעזר** דתנן בע"ז פ"ג. נטל הימנה מן האשרה עצים והסיק בהן התנור כו', עד ר' אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח כו'. פירוש כשיעור שכר אפיית הפת יפדה הפת ויוליך דמיה לים המלח ושאר דמי הפת מותר בהנאה. מיהת הפת אסורה ש"מ לר' אליעזר זה וזה גורם אסור. דדחינן שאני התם משום חומרא דע"ז. **אם כן הערלה וכלאי** הכרם לאיזה איסור נדמה אותם, ועוד תניא בהדיא וכן היה ר' אליעזר אוסר בכל איסורין שבתורה. **אליבא** דמאן דאמר דלרבי זה וזה גורם מותר, והכא בפת אמאי אסר, משום דיש שבח עצים בפת סבירא ליה, ומש"ה קתני הפת אסורה. קערות וכוסות וקיתונות וצלוחיות שנתבשלו בעצים של איסור דברי הכל אסורות, דחד גורם הוא. בתנור וקדרה פליגי, כי התנור אינו אופה אלא (אם) [עם] הדלקת העצים, וכן הקדרה אינה מבשלת אלא בעצים, שנמצאו התנור והקדרה איסור, והעצים שמדליקין בהן בתוך התנור ותחת הקדרה של היתר, והרי שניהם גורמין לאפיית הפת ולבישול. מאן דאמר זה וזה גורם מותר גם אלו מותרות, ומאן דאמר אסור גם אלו אסורות. **איכא** דאמרי בקדרה דברי הכל אסור, מאי טעמא דהא קדים ועייל בישולא ומקבל הקדרה מקמי דניתי כח עצים. **שמואל** הוה מהפיך דברי רבי לרבנן ואומר וחכמים אומרים הפת אסורה, וגם הברייתא דתניא וחכמים אומרים הפת מותרת הוה מהפיך לה ותאני וחכמים אומרים הפת אסורה, כי היכי דתיקום דרבנן לאיסורא וקיימא לן הכי. **בישלה על גבי גחלים דברי הכל הפת מותרת.** יש מי שאומר לא שנו אלא גחלים עוממות קרובות לכבוי מלשון ארזים לא עממוהו, וכמוהו איכה יזעם זהב, דהא קלי ליה איסורא, אבל גחלים לוחשות הפת אסורה. ויש מי שאומר אפילו לוחשות הפת מותרת. ומקשינן אי הכי לרבי דקסבר יש שבח עצים בפת היכי משכחת לה. ושנינן בשאבוקה כנגדה, ומכח האבוקה נאפת.

מוסף רש"י

ואמר אביי לא שנו. דאחר כ"ח אם אחרון מוליך שמותר (ע"ז מס. עב:). **אלא שקדם וסילק את האיסור.** קודם נפילתו של זה, שכשנפל זה ליכא למימר היתר מצטרף לאיסור להיות שיעור לאסר ואע"פ שכבר נתן כח איסור בעיסה ולא היתה מצומצמת על ידי אחר אם לא בכדי לאסון, ואפילו הכי כיון דלא הוה בו מעולם שיעור חימוץ ליכא למימר זה חט גורם וכיטל שני את הראשון (שם מס.) ולא נאסר השיעור אפילו על ידי ציוף (שם עב:). **אבל לא קדם וסילק את האיסור אסור.** מצטרף היתר לאיסור להשלים את השיעור (שם) שאע"פ שנפל היתר לבסוף אסור זה חט וזה גורם אסור ולרבנן זה חט גורם מותר (שם מס.). **משום דאחר אחרון אני בא.** דקסבר גמרו באיסור אסור גמרו בהיתר מותר, אבל היכא דנפלו בכם אחת לעולם קאמר לך זה חט גורם מותר ס"ל (שם).

מוסף תוספות

א. גרידא. תוס' הרא"ש. ב. כגון שיש יותר בשאור של תרומה ממה שיש בעיסה ראשונה של חולין. תוס' שאנ"ן. ג. משום דהוי ספק ספיקא. מי' הר"ן.

רבינו חננאל

בא, וחכמים אומרים בין שנפל בתחלה בין שנפל בסוף לעולם אין אסור עד שיהא בשאור של תרומה כדי לחמץ. ואמר אביי **לא שנו** שאם יהיה האחרון שאור של חולין שהעיסה מותרת, אלא שקדם וסלק את האיסור קודם שהחמיץ. אבל לא קדם וסלק את האיסור אע"ג שהאחרון חולין אסור, ש"מ לר' אליעזר זה וזה גורם אסור. ודחינן וממאי דכדאביי היא דילמא טעמא דר' אליעזר משום דסבר הכל אחר גמרו, אי גמר באיסור אסור, אי גמר בהיתר מותר, בין סלקו בין לא

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

מכלל דרבנן שרו כשאבוקה כנגדו. ואם תאמר לרבנן הואיל ובאבוקה כנגדו חשיב כמו שלהבת בתה מן הגחלים מאי פריך בסוף לולב הגזול (סוכה מ.) ובהגחל עליס (ב"ק קפ:) והא איכא עליס דמשמן שהגאתן וציורן שוה הא בשעת הנאה מצוערין הן כבר במקום השלהבת ויש לומר משום (ה) דציעור כזה לא חשיב הנאה אחר ציעורן לענין שביעית שהרי באכילה דמינה ילפינן התם ליכא לגמרי הנאה וציעורן שוה ולא ממעטינן אלא אחר עליס שאין הגאתן אלא אחר שנעשו גחלים לגמרי ולרבי עליס דלא משמן נמי הוה ליה למיסר דלדידיה כשאבוקה כנגדו הגאתן וציעורן שוה ואיכא למימר הואיל ורוב הנאה אחר ציעור אית לן למימר דלא אסרה תורה בהן אבל תימה למאן דאמר לוחשות לרבי אסורים אמאי לא אסר בכל עליס בשביעית שהרי הגאתן וציעורן שוה הואיל ולא חשיב להו מצוערות כשהן לוחשות דבאותן הוי עיקר הנאה: **הקדש אפי' באלף לא בטיל.**

תימה מה מומר היא זו הלא הקדש דבר שיש לו ממתירין הוא ע"י חילול ומטעם זה אין דינו להיות בטל אפילו באיסור קל אפילו מדרבנן כדאמרינן ברים ביצה (דף ד.): **בעצי** שלמים. ה"מ לאוקמי בעצי הקדש ובמזיד ואליבא דרבי יהודה[א] אלא דלאו אורחא דמלתא לעבור במזיד: **ורמינהו כל הנשרפין וכו'.** ה"מ לאוקמי בעצי שלמים[ב]: **חוץ מעצי אשירה.** תימה דרש"י תיהוי כעבודת גלולים שנשתברה מאליה דשריא כדאמרינן בפרק כל הצלמים (ע"ז מא:) ואין לומר דהכא מיירי באשירה של ישראל דאין לה ביטול עולמית הא בסוף תמורה (ד' לד.) מפרש דלהכי לא עריב ותני אפר הקדש ואשירה לעולם אסורין משום דאשירה יש לה היתר אם שורפה אם שורפה עו"ג ובטלה אבל הקדש אין בו ביטול והכי מפורש בשילהי תמורה (לד.): **רמי בר חמא ורב שמעיה אאפר הקדש לעולם אסור: נאותו אפר שטענו גניזה.** קאמר לעולם אסור וזהו אפר של תרומת הדשן אלא היתה מעילה בהסיקו: **כל דין שאסה דן.** שמתחלתו אתה דנו כדי להחמיר עליו שהרי חמור הוא ואתה מביא לו חומר אחר כדקאמרת חמץ שהוא בבל יראה אין דין שטעון שריפה וסופו נמצא גורם לו להקל: **אינו דין.** שהרי הדין מלמד שיהא חמור והרי הוא מקילו: **שאם לא מצא עליס.** יבא ויבטל בתמיה. ואף על גב דאמרי' בפרק קמא (דף יב:) לרבי יהודה אבל בשעת ביעורו השבתתו בכל דבר גבי פלוגתייהו מיהא קולא היא במי שהוא רוצה לאתא בשירא אי[ו] בתוך שלשים לתמרינו[ז] זקוק לבער וכשאין[ח] עליס לשורפו יהא יושב ובטל ולא יבערנו: **ודנו דין אחר.** שאינו קל וחומר אלא גזירה שוה ובין לקולא ובין לחומרא בתרה אזלינן דגזירת הכתוב הוא ואין להשיב עליו תחלתו להחמיר וסופו להקל:

ממן

מכלל דרבנן דפליגי עליה שרו אפי' כשאבוקה כנגדו אלא עצים דאיסורא לרבנן היכי משכחת להו א"ר אמי בר חמא בשרשיפא בעא מיניה רמי בר חמא מרב חסדא תנור שהסיקו בעצי הקדש ואפה בו הפת לרבנן דשרו בקמייתא מאי א"ל הפת אסורה ומה בין זו לערלה אמר רבא הכי השתא ערלה בטילה במאתים הקדש אפילו באלף לא בטיל אלא אמר רבא אי קשיא ליה הא קשיא והלא מעל המסיק וכל היכא [ג]דמעל המסיק נפקו להו לחולין אמר רב פפא הכא בעצי שלמים עסקינן ואליבא דר' יהוד' דאמר [א]הקדש בשוגג מתחלל במזיד אינו מתחלל במזיד מאי טעמא לא כיון דלאו בר מעילה הוא לא נפיק לחולין שלמים נמי כיון דלאו בר מעילה נינהו לא נפקא לחולין וכל היכא דמעל המסיק נפקי לחולין והא [ב]תניא כל הנשרפין אפרן מותר [ב]חוץ מעצי אשירה [ג]ואפר הקדש לעולם אסור אמר רמי בר חמא כגון שנפלה דליקה מאיליה בעצי הקדש דליכא אינש דנמעול רב שמעי' אמר [ד]באותן שטעונין גניזה [ה]ודתניא [ו]ושמו [ה]בנחת ושמו כולו ושמו שלא יפזר: ר' יהודה אומר אין ביעור וכו': תניא [ד]א"ר יהודה אין ביעור חמץ אלא שריפה והדין נותן ומה נותר שאינו בבל יראה ובל ימצא טעון שריפה חמץ שישנו בבל יראה ובל ימצא לא כל שכן שטעון שריפה אמרו לו [ה]כל דין שאתה דן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין לא מצא עצים לשורפו יהא יושב ובטל והתורה אמרה [ז]תשביתו שאור מבתיכם בכל דבר שאתה יכול להשביתו חזר ר' יהודה ודנו דין אחר נותר אסור באכילה וחמץ אסור באכילה מה נותר בשריפה אף חמץ בשריפה אמרו לו נבילה תוכיח שאסורה באכילה ואינה טעונה שריפה אמר להן הפרש נותר אסור באכילה ובהנאה וחמץ אסור באכילה ובהנאה מה נותר טעון שריפה אף חמץ טעון שריפה אמרו לו שור הנסקל יוכיח שאסור באכילה ובהנאה ואינו טעון שריפה אמר להן הפרש נותר אסור באכילה ובהנאה וענוש כרת וחמץ אסור באכילה ובהנאה וענוש כרת מה נותר בשריפה אף חמץ בשריפה אמרו לו חלבו של שור הנסקל יוכיח שאסור באכילה ובהנאה וענוש כרת ואין טעון שריפה

חזר

עליס דאיסורא. דמתסרי בהנאה לרבנן היכי משכחת להו: **בשרשיפא.** כקא ליסב עליו או להדוס רגליו דהנאתן כשהן בעין ועל ידי ממש אבל הנאת היסק אין הנאתו אלא לאחר ביעורו או בשעת ביעורו: **בעינה במאתים.** הלכך לא חמירא משכלה ונבער איסורו: **והלא מעל המסיק.** ומייב קרבן מעילה וכל דבר שאין בו קדושת הגוף כגון בהמה שאינה של קרבן וכלי שאינו כלי שרת כיון שמעל בו יצא לחולין דתנן (מעילה דף יט:) אין מועל אחר מועל במוקדשין אלא בהמה וכלי שרת בלבד אבל כל מידי אחרינא ממעילה לאשונה נפקא לחולין דקי"ל[ט] אין מעילה בכ"מ אלא שיעור שנשתנה מקדושתו ואמאי פת אסורה הא קודם שנתנו הפת היה ההיסק חולין: **בעלי שלמים.** שהתפיסן לדמי שלמים למוכרן וליקח בדמיהן שלמים. וקדשים קלים אין להם מעילה דלאו קדשי ה'[י] קרינן ביה שהרי בעלים ואין לגבוה בהן אלא לאחר זריקת דמים את האימורין ואיסורא מיהא רכיבא עלייהו וממעילה הוא דאימעיטו במסכת מעילה [ז:]: **ואליבא דרבי יהודה.** פשט ליה רב חסדא בקדושין בפ"ב (דף נה.) דאמר הקדש במזיד אין מתחלל אם נהנה ממנו במזיד לא יצא לחולין הלכך בשלמים שוגג דילהו כמזיד דהקדש הוא לאו בני מעילה ניהו. והכי נמי הוה מצי למימר הכא כשהסיקו מזיד עסקינן מיהו שהסיקו משמע שוגג ומזיד וכיון דמצי לאוקמה בין בשוגג בין במזיד אוקמה: **כל הנשרפין.** בשילהי פרק בתרא דתמורה [לג.:] מפרש אלו נשרפין ואלו נקברין: **ואפר הקדש לעולם אסור.** להכי נקט גבי הקדש לעולם וגבי אשירה לא נקט לעולם משום דאשירה יש לה היתר אם שורפה עו"ג ובטלה אבל הקדש אין בו ביטול והכי מפורש בשילהי תמורה [לד.]: רמי בר חמא ורב שמעיה אאפר הקדש לעולם אסור מהדרי: **נאותו אפר שטענו גניזה.** קאמר לעולם אסור וזהו אפר של תרומת הדשן אלא היתה מעילה בהסיקו: **כל דין שאסה דן.** שמתחלתו אתה דנו כדי להחמיר עליו שהרי חמור הוא ואתה מביא לו חומר אחר כדקאמרת חמץ שהוא בבל יראה אין דין שטעון שריפה וסופו נמצא גורם לו להקל: **אינו דין.** שהרי הדין מלמד שיהא חמור והרי הוא מקילו: **שאם לא מצא עליס.** יבא ויבטל בתמיה. ואף על גב דאמרי' בפרק קמא (דף יב:) לרבי יהודה אבל בשעת ביעורו השבתתו בכל דבר גבי פלוגתייהו מיהא קולא היא במי שהוא רוצה לאתא בשירא אי[ו] בתוך שלשים לתמרינו[ז] זקוק לבער וכשאין[ח] עליס לשורפו יהא יושב ובטל ולא יבערנו: **ודנו דין אחר.** שאינו קל וחומר אלא גזירה שוה ובין לקולא ובין לחומרא בתרה אזלינן דגזירת הכתוב הוא ואין להשיב עליו תחלתו להחמיר וסופו להקל:

ממן

יליף שאר אסורין באם אינו ענין נוקי קרא בחמץ בפסח דוקא דדמי ליה טפי וי"ל דלחמץ בפסח לא צריך [קרא] דמצי למילף במה מצינו[ו]: **חלבו** של שור הנסקל יוכיח. הקשה ריב"א היא גופה מעתה שיהא בשריפה דדמי ליה ומיהו דלא דמי ליה בבל תותירו:

מזר

עין משפט נר מצוה

א [מיי' פ"ו מהל' מעילה הל"ג]:

נו ב מיי' פ"ז מהלכות ע"ז הל' י עוש"ע י"ד סי' קמב סעיף ח:

נז ג ד מיי' פי"ט מהל' פסולי המוקדשין הלכה יג:

ה [מיי' פ"ב מהל' ממרים הל' טון]:

רבינו חננאל

ורבנן מכלל דשרו אפילו כשאבוקה כנגדו, אי הכי עצי איסור לרבנן היכי משכחת לה. ושנינן בשרשפא. פירוש כסא לשבת בו כגון זה אסרה תורה. **בעי מיניה רמי בר חמא מרב חסדא תנור שהוסק בעצי הקדש ואפה בו פת** לר' המתיר מהו. וא"ל הפת אסורה. ומה בין עצי הקדש לעצי ערלה, אמר רבא משום דערלה בטלה במאתים והקדש אפילו באלף לא בטיל. קשיא ליה לרבא והא קי"ל כי המסיק בעצי הקדש מעל, וכיון דמעל נפקי להו העצים לחולין הפת אמאי אסורה. ומשני רב פפא בעצי הקדש שאמרנו במאי עסקינן, כגון שהקדישם בתורת שלמים וכו' יהודה דתני בקדושין פ"ב הקדש בשוגג מתחלל במזיד אינו מתחלל, במזיד מאי טעמא אינו מתחלל משום דלאו בר מעילה הוא, הכא נמי בעצי הקדש המוקדשים בתורת שלמים, כיון דשלמים לאו בני מעילה נינהו לא נפקי לחולין. ומקשינן וכל היכי דמעל המסיק נפקי לחולין, והתניא כל הנשרפין אפרן מותר חוץ מעצי אשרה ואפר הקדש דלעולם אסור, ואי אמרת מעל המסיק ונפקי לחולין אמאי אסור. ושנינן כגון שנפלה דליקה מאיליה, דליכא אינש דלימעול, לפיכך תאני אפר הקדש לעולם אסור. רב שמעיה אמר האי דקתני אפר הקדש לעולם אסור, כגון תרומת הדשן שטענן גניזה. ושמועה זו תרומת הדשן שהוא טענן גניזה בסוף תמורה, כדתניא ושמו אצל המזבח, ושמו בנחת ושמו כלו ושמו שלא יפזר. ר' יהודה אומר אין ביעור חמץ אלא שריפה. תניא אמר ר' יהודה אין ביעור חמץ ללא שריפה, והדין נותן ומה נותר שאינו בבל יראה ובבל ימצא וכו' עד

מסורת הש"ס

(א) [עמן סה תמי' ר"ה כח.], ב) תמורה לג., ג) שם, לעיל ט. [ע"ש], ד) [ולעיל ה: יב: כח. תמור' לד.], ה) [מעילה יח.], ו) [ויקרא ז ח], ז) בס"א אליתא, ח) [ולעיל ו.], ט) בס"א נוסף: לו, י) [סוטה לו: וסס],

תורה אור השלם

1. וְלָבַשׁ הַכֹּהֵן מִדּוֹ בַד וּמִכְנְסֵי בַד יִלְבַּשׁ עַל בְּשָׂרוֹ וְהֵרִים אֶת הַדֶּשֶׁן אֲשֶׁר תֹּאכַל הָאֵשׁ אֶת הָעֹלָה עַל הַמִּזְבֵּחַ וְשָׂמוֹ אֵצֶל הַמִּזְבֵּחַ: ויקרא ו ג

2. שִׁבְעַת יָמִים מַצּוֹת תֹּאכֵלוּ אַךְ בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן תַּשְׁבִּיתוּ שְׂאֹר מִבָּתֵּיכֶם כִּי כָּל אֹכֵל חָמֵץ וְנִכְרְתָה הַנֶּפֶשׁ הַהִוא מִיִּשְׂרָאֵל מִיּוֹם הָרִאשֹׁן עַד יוֹם הַשְּׁבִעִי: שמות יב טו

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה מכלל וכו' ויש לומר דמשום שיעור מרעט כזה לא חשיב: (ב) ד"ה אין ביעור וכו' וסופו להקל אינו דין:

גליון הש"ס

גמ' כל דין שאתה דן תחלתו להחמי'. עי' שבת קלו ע"ב תוס' ד"ה דתניא חכמים יב ע"ב תד"ה כן עזאי:

מוסף רש"י

כל הנשרפין אפרן מותר. כגון ממן ותרומה ועגלה וכלאי הכרם אפרן מותר למיכם בגדים (תמורה לד.).

מוסף תוספות

א. דאמר במזיד אין מתחלל. תוס' שאנ'. ב. דהא במסקנא נמי לא איירי בכל אפר הקדש אלא בתרומת הדשן. תוס' הרש"ש. ג. דקא חשיב חמץ בפסח מן הנשרפים. מי' הר"ן. אלמא חשבינן ליה דין אע"פ שסופו להקל. תוס' סוטה לו: ד. אלמא הדר ביה מההוא. תוס' סוטה שם. ה. דלא שתק אלא מתוך דברי עצמו במה שאומר במקום אחר דנותר בקבורה. תוס' סוטה שם. ו. דדאמר ר' יהודה הכא. תוס' שאנ'.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

חמץ ישנו בכל פופיו. לא ירמה ולא ימלא: **אשם תלוי.** כגון על ספק כרת כגון חלב ושומן לפניו ושגג באחד מהן ואינו יודע איזה מהן אכל ואם שחטו ואילו בו פסול או נותר פליגי ר' יהודה ורבנן בשילהי פרק בתרא דתמורה[ד] לר' יהודה בקבורה לרבנן בשריפה: **חטאת העוף הבא על הספק.** כגון הפילה ספק ולד ספק אינו ולד אינה אוכלת בקדשים שמא ולד הוא עד שתביא כפרתה. העולה באה על תנאי אם ילדתי הרי היא נדבה. לחובתי ואם לאו הרי היא נדבה. וחטאת העוף מביאתו על הספק ואין כאן משום חולין בעזרה דמקלאי נפיק במסכת זיר בפרק מי שאמר (דף כט.) ותקורה באכילה שמא חולין היא ומליקתה שוה נגילה ופליגי בה רבי יהודה ורבנן בפרק בתרא דתמורה[ד] חטאת העוף הבא על הספק תשרף רבי יהודה אומר יטילנה לאמה: **ואפה אומר בקבורה.** אאשם תלוי קאי דקאמר ר' יהודה יקבר ואע"ג שהעותר ממנו אסור באכילה ובהאה ועוד כרת והוא בבל תותירו: **בפא דחטיה נגרא.** כך בזן שחקק האומן בתוכו יסרוף את לשונו ואת חכו בחרבל. ליגמא אחריגא יסרוף הומי"ר בלע"ז כמו שורפה היה בע"ז (דף כט:): **סדנא.** גגר עושה סד לשוה בו רגלי אסיריס כמו ותשם בסד רגלי (איוב יג): **מדוע ידיה משפלים.** מהרמת ידו וממלאכתו משתלה שכרו כשנמלא נגנב: **גירלא.** עושה חליס: **או דילמא.** לרוח הוא דבעי פירור שמא יזרקנו אלם וימצאנו אחר ויאכלנו אבל ליס מעיל בעיניה דממיס[ה] ועימוק מחליו. לשון שחיקה שייך במתכת ולשון פירור שייך בפת: **יס המלח.** [הנקרא מי"ר בטיל"ה] אין ספינה עוברת בו: **בעי פירור.** שמא תפגע בו ספינה ותטלנו ולאו אדעתייהו: **לא ממסה.** אין המיס ממסות אותו: **הניא כווהיה דרבה.** דחמץ בעי פירור: **הניא כווהיה דרב יוסף.** דע"ז בעי שחיקה: **בחיטי.** שהחמיצו בעי פירור כלומר פיזור שלא יתנם בשק ויזרקם אלא יפזרם על פני המיס שלא יוכל אדם ללקטן מעל פני המיס: **מתני' משום שנאמר לא יראה לך.** בגמרא[ו] מפרש לה משום קנסא דעבר עליה משום בל יראה: **גמ' בין לפני זמנו.** משעבר הפסח עובר עליו בלאו ואם אכלו אינו עונה כרת ולקמן [ע"ב] מפרש לאו: **סוף זמנו.** במועד: ומשעה

חזר ר' יהודה ודנו דין אחר. הא דקרי ליה השתא דין אחר טפי מהני דלעיל אומר ריב"א משום דהשתא אין צריך לאיסור אכילה והנאה ועונש כרת אלא בכל דבל תותירו לאוכלה מצינו לאוכלה לחוליה לאוכלה לחוליה מצינו לאוכלה לחוליה מצינו לאוכלה לחוליה מצינו